

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
POBOČKA V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1963

BRNO 1964

Die Grabung im Jahre 1963 erfasste den südlichen Rand des Gräberfeldes; hinter einer geschlossenen Gruppe dichter angehäufter Gräber fanden wir nur noch drei 7-9 m voneinander entfernte Einzelgräber. Eine bedeutendere Stellung unter ihnen gebührte den Gräbern Nr. 103 und 104.

Grab Nr.103 wurde von einem ungefähr rechteckigen Steinbau gebildet /Länge der Seiten ca 2 m/, der nach den Himmelsrichtungen orientiert war. Die eigentliche Bestattung mit einer grossen amphorenförmigen Urne lag in einer kleineren Grube im nördlichen Teil des Innenraumes dieses Rechteckes. Die Füllung rings um die Urne war stark aschehaltig, mit kleinen Holzkohlestückchen, verbrannten Knochen, mit Scherben verschiedener Gefässe und Bruchstücken von bronzenen Gegenständen gemengt /wahrscheinlich Überreste des Bestattungsscheiterhaufens/. In der westlichen Wand der Steinkonstruktion fanden wir die unteren Teile zweier grosser Gefässe, die höchstwahrscheinlich beim Ackern gestört wurden. - Grab Nr. 104 war ein Grubengrab. Gebildet wurde es von einem Häufchen sehr schlecht verbrannter menschlicher Knochen, auf welchen eine kleine Tasse stand. Zwischen den Knochen waren durch Glut verborgene Bruchstücke zweier Bronzefibeln und zwei Nadelbruchstücke einer bronzenen Nadel ohne Kopf verstreut.

Die Bedeutung dieses Gräberfeldes beruht einerseits in der Bestärkung der Theorie über die Kontinuität der Entwicklung der donauländischen Urnenfelder-Kultur /laufende Entwicklung aus der Velaticer in die Podoler Phase/, andererseits in der Synchronisierung einiger Entwicklungsstufen der jüngeren und späten Bronzezeit in mittleren Donaauraum und in Böhmen.

- - -

Velatické žárové pohřby z Oblekovic.

Milan Stloukal

Při výzkumu velatického žárového pohřebiště v Oblekovicích odkryl Jiří Říhovský v letech 1958 až 1962 celkem 105 hrobů, při tom však pouze z 82 byly vyzvednuty spálené lidské kosti. Ve třinácti případech bylo zachováno jen několik zlomků, které nedovolovaly žádné určení, 69 pohřbů bylo možno antropologicky hodnotit. V 52 pohřbech /75,4 %/ byly rozeznány pozůstatky dospělých osob a v 17 /24,6 %/ spálené kosti dětí. Tato čísla ovšem nelze brát za základ pro demografické úvahy, protože se týkají pouze 65,7 % všech nalezených hrobů a oněch 36 neprozkoumaných hrobů může obraz o populaci velmi podstatně změnit. Je velmi pravděpodobné, že značnou část z nich tvořily pohřby dětské, které celkem pochopitelně jsou vždy špatně zachovány, často se z nich zachovalo jen několik zlomků. V tomto případě by dětské hroby netvořily pouze čtvrtinu, nýbrž plnou polovinu všech nalezených pohřbů.

Celkově je možno říci, že žárové pozůstatky byly na tomto pohřebišti velmi špatně zachovány. Pouze v pěti případech byly nalezeny větší kusy, převážně většina pohřbů obsahovala malé, nejvýše středně velké úlomky. Také pouze z pěti pohřbů se zachovalo větší množství spálených kůstek, přesahující objem 1000 ccm. Asi u čtvrtiny pohřbů šlo o střední množství zhruba kolem 300 ccm, ve většině případů

se však zachovalo jen malé množství zlomků. Za této situace je celkem pochopitelné, že u 35 dospělých pohřbů nebylo možno se vůbec odvážit dohadu o pohlaví zemřelého. Pouze u hrobů č. 12, 30, 37 a 40 hovořily zachované anatomické znaky se značnou pravděpodobností pro určení ženského pohřbu. Nápadné gracilita, znak ovšem nespolehlivý, vedla k označení hrobů č. 6, 9, 11, 14, 29, 39, 49, 80, 84, 103 a 104 za ženské a naopak robusticita zlomků z pohřbů č. 36 a 50 k domněnce, že jde o pohřby mužů. Ovšem určení této skupiny pohřbů nelze považovat za bezpečné.

Poněkud snadnější je vždy u žárových pohřbů určení stáří zemřelého, přesto však u 19 pohřbů z Oblekovic nebylo možno určit více, než že jde o pozůstatky dospělé osoby. Z ostatních 33 dospělých pohřbů byl u dvaceti určen věk adultus /20 - 40 let/, u deseti maurus /40 - 60 let/ a tři pohřby ležely na hranici obou skupin /adultus-maurus/. Další určení stejně jako přesnější určení stáří zemřelých, i zemřelých dětí, nebylo pro špatnou zachovalost materiálu vůbec možné.

Žárové pohřby byly dodány k antropologickému výzkumu už proplavené v sáčcích, takže nebylo ani možno uvažovat o způsobu uložení v nádobě, zda snad nebyl zachován určitý anatomický sled. U některých pohřbů nebyly vůbec zjištěny fragmenty lebečních kostí u jiných naopak pouze zlomky lebky a ne části postkranialního skeletu; při špatné celkové zachovalosti všech těchto pohřbů však je pravděpodobné, že je to následek druhotného poškození.

Velaticer Brandgräber aus Oblekovic. Die Überreste der Brandbestattungen von der Grabung J. Říhovskýs in Oblekovic waren im allgemeinen schlecht erhalten und daher gewährte die Untersuchung keine verlässlichen Ergebnisse. Von 105 Brandbestattungen konnten nur 69 bestimmt werden; von diesen waren 17 Kinder - und 52 Bestattungen erwachsener Personen. Ungefähr zwei Drittel der Erwachsenen starben im Alter adultus, ein Drittel im Alter maurus. Das Geschlecht der Verstorbenen konnte verlässlich nur bei vier Frauentbestattungen bestimmt werden.

- - -

O dalším výzkumu lužického pohřebiště v Moravičanech.

Jindra Nekvasil

Tab. 18-19.

Na lužickém pohřebišti na Dílečcích u Moravičan navázali jsme letošním výzkumem na prozkoumané plochy z let 1961 a 1962 a plošným odkryvem 1500 m² se nám podařilo již dosáhnout severozápadního okraje pohřebiště. Znovu jsme zjistili, že na pohřebišti byly budovány zprvu mohyly. V těchto místech byly však umístěny ve větších vzdálenostech od sebe než uprostřed pohřebiště. Proto i prohlubně kolem kruhových ploch, na kterých byly nasypány mohylové násypy, byly plytší a také mezi nimi vznikaly volné meziplochy. Pouze u jedné z mohyl jsme zachytili hlavní hrob uprostřed kruhové plochy. Byl to jámový hrob a spálené kůstky žárového pohřbu byly roztroušeny po celém dně hrobové jámy mezi roztráštěnými nádobami.

Na plochách mezi mohylami a také v okrajích prohlubní jsme objevili několik skupin popelnicových hrobů, které navazují na pásy hrobů, zachycené v minulých letech. V místech, kde tyto hroby byly navrstveny na plochách mezi mohylami,

P ř e h l e d v ý z k u m ů 1963.

- Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně,
Sady osvobození 19/23.
- Odpovědný redaktor: PhDr. et Dr. Sc. Josef Poulík.
- Redaktoři: PhDr. Jiří Říhovský a PhDr. Anna Medunová.
- Překlady: B. Tichý, C. Sc. a E. Tichá.
- Kresby: J. Jaša.
- Na titulní stránce: Rytina koně na koňském žeburu z jeskyně
Pekárny v Mor. Krasu.
- Vydáno jako rukopis - 400 kusů - neprodejné.